

จากใจศิษยาภิบาล คริสตจักรที่ 4 สืบสัมพันธ์วงศ์

สวัสดิ์ครับพี่น้องที่รักในพระคริสต์

ผมได้เทศนาจบซีรีส์เรื่อง 7 ลักษณะบาปที่นำไปสู่ความมรณาแล้ว พี่น้องรู้จักความบาปแล้วหรือยังว่ามันสำคัญลักษณะบาปออกมาอย่างไรบ้าง? มีพิษสงอย่างไร? แล้วเราจะจัดการกับความบาปแต่ละแบบได้อย่างไร?

เป็นเรื่องที่น่าเศร้าที่มีคริสเตียนบางคนขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องความบาป บางคนคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ บ้างก็ว่าไม่จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้จักความบาปเพราะพระเยซูคริสต์ได้ทรงไถ่เราแล้ว คริสเตียนจำเป็นจะต้องรู้จักความบาปที่เป็นตัวกักร่อนชีวิตคริสเตียนและเป็น ตัวทำลายความสัมพันธ์ระหว่างเรากับพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ ความไม่รู้เกี่ยวกับเรื่องความบาปจะทำให้เราดำเนินชีวิตคริสเตียนด้วยการเสี่ยงกับอันตรายโดยไม่รู้ตัว ถ้าหากเราไม่รู้จักความบาป เราก็จะไม่ตระหนักถึงความบาปที่แอบซุ่มโจมตีเราอยู่ เมื่อเราไม่รู้ เราก็จะจัดการกับความบาปไม่ได้ คริสเตียนทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้จักการจัดการกับความบาป ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานทำให้เราสามารถดำเนินชีวิตคริสเตียนให้ห่างไกลจากความบาป มีชีวิตที่ถวายเกียรติต่อพระเจ้าอย่างแท้จริง พระเจ้าทรงบริสุทธิ์ อย่าให้ความบาปในชีวิตของคุณทำให้คุณอยู่ห่างไกลจากพระเจ้าเลย ให้เราหันมาสำรวจชีวิตของเราในแต่ละวัน และจัดการกับความบาปกันเถอะ อย่าลืมว่า ความบาปหนึ่งจะนำมาสู่ความบาปอื่นๆอีก ขอพระเจ้าทรงช่วยชำระเราทุกคนเพื่อที่ชีวิตของเราแต่ละคนจะเป็นต่อพระพรที่สะอาดไปสู่คนรอบข้าง เพื่อคนรอบข้างจะได้เห็นพระคริสต์ในชีวิตของเรา

ด้วยความรักในพระคริสต์

ศจ.ดร.บัณฑูร บุญอิต

ปล หากพี่น้องท่านใดที่ได้รับคำเทศนาไม่ครบชุด (ทั้งหมด 8 กัณฑ์) กรุณาติดต่อขอรับได้จากสำนักงานคริสตจักรสี่ป

ความบาปที่นำไปสู่ความมรณา : 7) Pride (ความภาคภูมิใจ/ความหยิ่งผยอง)

โดย ศจ.ดร.บัณฑูร บุญอิต

เราทุกคนต้องการการยอมรับและต้องการให้คนอื่นมีความภาคภูมิใจในตัวเรา พ่อแม่มักจะกระตุ้นให้ลูกมีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความหยิ่งในศักดิ์ศรี เราไขว่คว้าหาความสำเร็จเพราะความสำเร็จนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ ศักดิ์ศรีความมั่นคงปลอดภัยและความปิติยินดี เราทุกคนต้องการที่จะมองย้อนกลับไปในอดีตและภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง ในขณะเดียวกันเราจะเสียดาย บางครั้งถึงกับเศร้าโศกเสียใจในความล้มเหลว ในโอกาสที่พลาดไป ที่เราไม่ได้ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่ทำไมนักศาสนศาสตร์คริสเตียนจึงจัดความภาคภูมิใจเป็นความบาปตัวเอง ออกัสติน (Augustine) ชี้ว่าความภาคภูมิใจ/หยิ่งเป็นสิ่งที่ตั้งชาตานให้ล้มลง ชาตานจึงปลุกฝังทัศนคติเช่นเดียวกันนี้ในสมอง ในความคิดของมนุษย์ ยั่วเย้าให้มนุษย์อยากเป็นพระเจ้าเสียเอง ทอมัส อากวินัส (Thomas Aquinas) กล่าวว่า “การรักตนเองมากเกินไปเป็นจุดเริ่มต้นของความบาปทุกประเภท และรากเหง้าของความภาคภูมิใจ/หยิ่ง คือการที่มนุษย์ไม่ยอมไม่ว่าในเรื่องใดก็ตามที่จะจำนนต่อพระเจ้าที่จะยอมให้พระเจ้าควบคุมปกครอง ที่จะอยู่ใต้บังคับบัญชาของพระเจ้า” **อะไรทำให้นักคิดคริสเตียนมองความภาคภูมิใจ/หยิ่งเป็นศัตรูตัวฉกาจ?** ความหยิ่งภาคภูมิใจเป็นความผิดพลาดที่แทบจะสังเกตไม่เห็น ต่างจากความบาปอื่นๆเช่น ความโกรธ ราคะตัณหา อิจฉา เกียจคร้าน ฯลฯ ในปี 1684 Revd. William Master ซึ่งเป็นศิษยาภิบาลที่ Gloucestershire ท่าน

คิดว่าจะทำอย่างไรดีที่จะมอบของที่ระลึกซึ่งจะเป็นที่จดจำอันยาวนานแก่มหาวิทยาลัยเก่าแก่อันเป็นที่รักยิ่งของท่านคือ มหาวิทยาลัย Oxford ท่านได้มอบมรดกของท่านให้แก่ทางมหาวิทยาลัยโดยขอให้ทางมหาวิทยาลัยจัดให้มีการเทศนาสองเรื่องในแต่ละปีได้แก่เรื่อง “**ความภาคภูมิใจ/หยิ่งยโสโอหัง**” และ “**ความถ่อม**” ซึ่งยังคงมีการเทศนาสองเรื่องนี้ทุก ๆ ปี จนถึงทุกวันนี้ Alain de Botton เขียนว่า “คุณงามความดีที่สำคัญ 4 ประการของคนในยุคนี้คือ 1) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 2) ความกล้าหาญ (Courage) 3) สติปัญญาอันชาญฉลาด (Intelligence) 4) ความแข็งแกร่งทรหดอดทน (Stamina) แต่คุณงามความดีที่สำคัญยิ่งกว่านั้นอีก 2 ประการ คือ 1) ความถ่อม (Humility) และ 2) การทำตามคำสอน และน้ำพระทัยของพระเจ้า หรือ ความชอบธรรม (Godliness) กลับถูกมองข้าม” สังคมทุกวันนี้มีทัศนคติมุมมองแนวคิดในทิศทางที่เน้นความภาคภูมิใจ/หยิ่ง (Pride) ให้เป็นคุณลักษณะสำคัญอยู่ในระดับแนวหน้าๆ ของความคิดของคนยุคนี้ แต่สำหรับจริยธรรมคริสเตียนที่สำแดงออกมากลับกลายเป็นแนวคิดการกระทำที่แปลกประหลาดของผู้คนในสังคม ทัศนคติแนวคิดของสังคมเรียกว่ากลับสวนทางกันกับแนวคิดของคริสต์ศาสนา Aristotle เป็นตัวอย่างหนึ่งของแนวคิดที่ “ให้คนเราภาคภูมิใจ/หยิ่งในเมืองที่เราอยู่อาศัย ในครอบครัวหรือแม้แต่ในประเทศของเรา โดยสนับสนุนทำทนายหน้าใจคนเรา ให้มีความภาคภูมิใจ/หยิ่ง เพราะเป็นหนึ่งในพลังที่จะผลักดันคนเราให้ประพฤติปฏิบัติดี” ส่วนเรื่องความถ่อมนั้นกลับถูกมองว่าเป็นท่าทีที่มนุษย์เราสมควรมี เพื่อประพฤติปฏิบัติต่อเทพเจ้าของตน แต่ไม่ใช่ท่าทีที่เราควรมีต่อเพื่อนบ้าน ที่สำคัญคือ ความถ่อมไม่ใช่ท่าทีที่เราควรมีต่อลูกๆ และต่อทาสหรือคนรับใช้

ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง (Pride) และความเคารพตนเอง (Self-Esteem)

คริสเตียนเผชิญสถานการณ์ที่ยากลำบากเพราะว่า ท่าทีความถ่อมของคริสเตียนกลับถูกคนในสังคมมองว่าเป็นมูลเหตุทำให้ขาดความเคารพตนเอง (Low Self-Esteem) มีความไม่มั่นใจในตนเองเกิดความไม่มั่นคงในชีวิต และนำไปสู่การดูถูกตนเอง การตอกย้ำ ความผิด ความบกพร่องของตนเอง บทความในตำราของนักจิตวิทยามักจะใช้เรื่องความภาคภูมิใจ/หยิ่ง (Pride) ในแง่บวก ในทางสร้างสรรค์ และเป็นที่ยอมรับได้ เรามักจะถูกสอนเสมอว่า ให้เรามีความภาคภูมิใจในตนเอง สร้างคุณค่าให้ตนเอง ให้เสริมสร้างความเคารพตนเอง ความมั่นใจในตนเอง เพื่อความมั่นคงในชีวิตของเรา การสอนแบบนี้เป็นท่าทีที่ถูกต้องไหม? แน่نونคำตอบคือ **ไม่ใช่ทั้งหมด** แต่เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง เราจำเป็นต้องเข้าใจความแตกต่าง ระหว่าง **ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง** และ **ความเคารพตนเอง** การที่เราเคารพตนเองนั้นไม่ผิด แต่คำถามที่สำคัญมากที่สมควรจะถามคือ **ความเคารพตนเองของเรานั้นถูกสร้างให้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร? ถูกสร้างโดยการคุยโม้โอ้อวดตัวเอง หรือคุยถึงความสำคัญของตัวเองหรือเรื่องต่างๆ ของตัวเองหรือ? ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง** ดูเหมือนเป็นแนวทางที่ชัดเจนแน่นอนในการเสริมสร้างความรู้สึกว่าตัวเองนั้นมีคุณค่า (Self-Worth) คุณค่าของตนเองที่บ่มเพาะเลี้ยงให้เติบโตก็จะนำไปสู่ความเคารพตนเอง ถ้าเราอยากมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตัวเอง วิธีที่ดีที่สุดน่าจะเป็นการที่เราจะเตือนตัวเองเสมอว่า **ฉันเป็นคนดีคนหนึ่ง เป็นคนมีเหตุมีผล มีความคิดรอบคอบ ไม่เคยฉ้อโกงหรือทำผิดกฎหมายทั้งสิ้น ไม่เคยแม้แต่จะทำลายสัตว์ยุงก็ไม่เคยตบ มดไม่เคยกระที่บ! ฉันเป็นคนดีอะไรปานจะนั้น** นี่คือนิยามและแนวคิดของคนทั้งปวงในสังคมที่จะบอกตัวเองและคนอื่น ๆ ว่า “สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นคุณค่าความดีของตัวเอง ฉันมีความภาคภูมิใจ/หยิ่งและเคารพตนเอง” สำหรับคริสเตียนแนวทางสำหรับการสร้างความเคารพตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเองอย่างมั่นคงไม่คลอนแคลนนั้นมีแนวปฏิบัติปฏิบัติที่แตกต่างจากคนทั่วไปในสังคมอย่างตรงกันข้าม เพราะแนวทางของคริสเตียนคือการสำรวจดูชีวิตของตนทุกวัน คริสเตียนเตือนตัวเองเสมอว่า **เราเป็นคนบกพร่อง เป็นคนบาป มีธรรมชาติพร้อมทำผิดพลาดเสมอ เราต้องดำเนินชีวิตโดย พึ่งพาพระคุณและความรักของพระเจ้า พระเจ้าต่างหากที่ทำให้ชีวิตของเรานั้นมีคุณค่า **คุณค่าของเราไม่ได้ตั้ง****

หรือขึ้นอยู่กับเรา แต่คุณค่าของเรามีรากฐานตั้งมั่นอยู่ในพระเจ้า คนในสังคมมองดูคริสเตียนแปลก มองดูคริสเตียนด้วยความ งง! เพราะตรงกันข้ามกับธรรมชาติความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ทั่วไป

พระเยซูคริสต์ตรัสสอนในพระธรรม **ลูกา 18:9-14** เรื่อง ชายพาริสีที่เคร่งครัดศาสนา รักรวมบัญญัติชัดเจน เป็นคนดี คนที่น่าเคารพในสังคม ส่วนอีกคนคือคนเก็บภาษีให้กับโรม ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่มีใครอยากจะทำเกี่ยวข้องกับสูงส่งด้วยในเวลานั้น เพราะสังคมยิวจัดว่าเป็นอาชีพที่ไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วยในศตวรรษแรก เราสามารถเรียนรู้เรื่องความภาคภูมิใจ/หยิ่ง และการสร้างความเคารพตนเองได้จากชีวิตของคนสองคนนี้ ชายพาริสีคนนี้ได้ใช้วิธีการของสังคมในการสร้างความรู้สึกที่ดี ๆ ต่อตัวเอง โดยการที่เขาได้เริ่มคิดใคร่ครวญถึงตัวเอง (แน่แหละถึงแม้ว่าเขาจะยืนยันคิดใคร่ครวญต่อหน้าพระเจ้ายกก็ตาม) เขาคิดถึงจริยธรรมที่สูงและได้มาตรฐานของตนเอง คิดถึงการอุทิศถวายตัวและวินัยในชีวิตที่เขาหมดชีวิตเขา ถ้าเขายืนยันมองดูตัวเองในกระจกเงาเขาคงจะพูดได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่า เขาเป็นคนที่ดีพร้อมคนหนึ่ง **“11คนพาริสีนั้นยืนนึกในใจของตนอธิษฐานว่า ‘ข้าแต่พระเจ้า ข้าพระองค์โมทนาขอบพระคุณของพระองค์ ที่ข้าพระองค์ไม่เหมือนคนอื่น ซึ่งเป็นคนโลภ คนอธรรม และคนล่วงประเวณี และไม่เหมือนคนเก็บภาษีคนนี้ 12ในสัปดาห์หนึ่งข้าพระองค์ถืออดอาหารสองหน และของสารพัดซึ่งข้าพระองค์หาได้ข้าพระองค์ได้เอาสับซึกหนึ่งมาถวาย’”** ถ้าดูตามสายตามนุษย์แล้วชายพาริสีคนนี้น่าประทับใจ ถ้าเราพบคนแบบนี้เราคงสรุปได้ทันทีว่าผู้ชายคนนี้เป็นคนดีทีเดียว เขาไม่เคยขโมยของใคร ไม่เคยนอกใจภรรยาแอบไปมีบ้านเล็กบ้านน้อย (พูดแบบวัยรุ่น ‘แอบไปมีกิ๊ก’) พูดแบบคนที่อายุ 50 ปีขึ้นชื่อว่า ‘แอบไปมีอีหนู’) ดูทั่วไปแล้วไม่มีที่ติ ดูชีวิตเขาแล้วจะสรุปได้ว่า “เขาเป็นคนดี” แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ความดีของชายพาริสีคนนี้ได้ติดอยู่ในกับดักที่อันตราย พระคัมภีร์ไม่ได้อธิบายว่าเหตุใดชายพาริสีคนนี้จึงได้สร้าง “ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง” บนรากฐานของ “ความดีต่างๆของตนเอง” ดูเหมือนทำอะไรดี ไม่น่ามีปัญหา เมื่อเขาอธิษฐานเสร็จแล้วก็เดินจากไป ด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจ/หยิ่ง รู้สึกดี ๆ เกี่ยวกับตนเอง ทำให้ตนเองมีความรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองนั้นมีความมั่นคง ซึ่งแตกต่างจากคนอื่น ๆ ที่สร้างคุณค่าของตนบนรากฐานของ เงินทองทรัพย์สิน สถานภาพในสังคม สิทธิอำนาจ หรือรูปร่างหน้าตา ซึ่งแน่นอนรากฐานเหล่านั้นเป็นรากฐานที่ตื้น ๆ และคลอนแคลน ความรู้สึกดี ๆ ความมั่นคงและมีคุณค่าในชีวิตของชายพาริสีคนนี้ ตั้งอยู่บนรากฐานที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง เช่น วินัยในการดำเนินชีวิต ความใจกว้าง ความสัตย์ซื่อ สถานภาพอันเป็นที่รู้จักยอมรับในสังคม-หรือ-ความมีหน้าตาชื่อเสียงในสังคม อันมาจากคุณงามความดีที่เขากระทำและการมีครอบครัวที่มีความสุข แต่ในคำสอนเรื่องนี้ พระเยซูทรงตรัสเตือนว่าในขณะที่ชายพาริสีเดินกลับบ้านถึงแม้ว่าเขาจะรู้สึกดี รู้สึกตนเองมีคุณค่า แต่พระเจ้าทรงทอดพระเนตรเห็นเขาในลักษณะที่ตรงกันข้าม พาริสีคนนี้ได้เดินกลับบ้าน “ด้วยความชอบธรรมต่อพระพักตร์พระเจ้า” เหมือนกับที่เขาคิดหรือรู้สึก เขาตกอยู่ในความบาปของความ **หยิ่งฝ่ายวิญญาณ** การที่ชายพาริสีคนนี้พยายามสร้างคุณค่าและความเคารพตนเองแบบนั้นไม่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ในระยะยาวแต่จะล้มเหลวอย่างแน่นอนด้วยเหตุผลที่สำคัญสองประการ

เหตุผลที่ 1 ล้มเหลว เพราะสร้างบนพื้นฐานที่ไม่มั่นคง ตราบใดที่ชายพาริสีคนนี้ไม่มีปัญหาหรือวิกฤตใด ๆ เกิดขึ้นกับชีวิตเขา เขาจะสามารถรักษาระดับมาตรฐานจริยธรรมอันสูงในชีวิตเขาได้ เขาจะสามารถผจญรักษาความดีต่างๆไว้ได้ชั่วระยะเวลาหนึ่งตราบเท่าที่สิ่งดี ๆ รอบตัวของชายพาริสีนี้ไม่มีสิ่งใด ๆ มากระทบ มองดูข้างนอกจะดี แต่ถ้าวันดีคืนดี โดยที่ชายพาริสีผู้นี้ไม่คาดฝัน ภรรยาของเขาขอหย่าแล้วย้ายข้าวของหนีไปแต่งงานกับชายอื่น ลูกชายวัย 18 ปีของเขาถูกจับเพราะเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด ตัวของเขาเองนั้นต้องขึ้นศาลเพราะเมาแล้วขับ ดูเหมือนทุกสิ่งทุกอย่างที่ล้อมรอบตัวของเขาได้ถล่มทลายลงมาแน่นอนความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองก็จะถล่มทลายลงไปด้วย จบลงด้วยสิ่งที่เหลืออยู่ในชีวิตของเขา

คือ ความผิดหวัง หมดหวัง รู้สึกถึงความล้มเหลว เขามีชีวิตอยู่ท่ามกลางซากปรักหักพังของความภาคภูมิใจ/หยิ่งยโส
โอหังที่พังทลายลงมา

ความมีชื่อเสียงโด่งดัง มีหน้ามีตา (Reputation) เป็นเรื่องที่ไม่ประจบมาก สามารถพิสูจน์หายอย่างรวดเร็ว เหมือนกับสายหมอกในยามเช้า แม้ว่าบุคคลที่มีความเชื่อมั่นคงยังหวั่นไหวเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก เราจะรู้ได้อย่างไรว่า เราจะตอบสนองอย่างไร เมื่อความทุกข์ยากมาเยือน เราจะไม่พุดปดหรือ เมื่อมันเป็นทางออกทางเดียวของเราที่จะปกป้องเกียรติและศักดิ์ศรีของเราไว้ได้ โดยไม่ได้ทำให้ใครต้องเดือดร้อน? แล้วการกระทำที่สี่เทาทั้งหลายของเราล่ะ ดูผิวเผินแล้วบริสุทธิ์แต่ลึกๆแล้วมีแรงจูงใจที่ชั่วร้าย ไม่ควรหรือที่เราจะพินิจพิเคราะห์เงามืดในชีวิตของเรา ต่อหน้าความสว่างที่บริสุทธิ์ของพระเจ้า การสร้างคุณค่าของตนเองอยู่บนรากฐานของคุณงามความดีของตนเอง เพื่อความภาคภูมิใจ/หยิ่งในตนเอง อาจทำได้ชั่วคราว แต่มันเป็นระเบิดเวลาที่ส่งคนลงนรกเมื่อใดก็ได้

เหตุผลที่ 2 ล้มเหลวเพราะความภาคภูมิใจ/หยิ่งอยู่บนพื้นฐานของการเปรียบเทียบซึ่งทำลายความสัมพันธ์ของเขากับพระเจ้าและกับผู้อื่น การที่ชายฟาริสีสร้างความรู้สึกมีคุณค่าของตนบนรากฐานของความดีของตนนำไปสู่ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น ฉะนั้นอาจไม่ดีที่สุด ไม่ดีอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แบบ แต่อย่างน้อยฉันก็ดีกว่าชายเก็บภาษีคนนั้น รากเหง้าของความภูมิใจ/หยิ่ง คือ ความปรารถนาที่จะอยู่เหนือคนอื่น ปฏิเสธที่จะยอมรับผู้อื่นว่าดี มีความสำคัญเสมอเหมือนตนเอง หรือเหนือกว่าตนเอง ผู้ที่ปรารถนาจะอยู่เหนือผู้อื่นจะเป็นคนที่ไม่มีความสุขอย่าลืมนะ เหนือฟ้ายังมีฟ้า ซาตาน เป็นต้นแบบของความภาคภูมิใจ/หยิ่ง สิ่งสุดท้ายที่ซาตานจะทำคือกัมหัวให้กับพระเจ้า หรือผู้ใดก็ตาม นรกอาจจะเลวร้ายแยะเพียงใดก็ตาม แต่อย่างน้อยที่สุดฉันก็จะเป็นกษัตริย์ เป็นเจ้าเหนือนรก ไม่ต้องยอมอ่อนข้อให้อะไร หรือใครก็ตาม และนี่คือเหตุผลที่ทำให้ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง จึงเป็นความบาปตัวเอกที่นำไปสู่ความมรณา

ความบาปแห่งความภาคภูมิใจ/หยิ่ง เป็นความบาปที่แยกเรา ทำให้เราโดดเดี่ยวอ้างว้าง ไม่มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น แม้แต่กับพระเจ้า เพราะความภาคภูมิใจ/หยิ่ง ทำให้เราทนไม่ได้ที่จะเป็นที่สองรองจากใคร เราจะชิงดีชิงเด่น แข่งขันเอาชนะอยู่ตลอดเวลา ถ้าความโลภคือความต้องการ ความร่ำรวย ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง คือความต้องการที่จะร่ำรวยกว่าคนอื่นทุกคน บ่อยครั้งความภาคภูมิใจ/หยิ่ง มาจากการขาดความมั่นคงปลอดภัย จึงต้องกระเสือกกระสนพยายามที่สร้างคุณค่าและความเคารพตนเอง เพียงแต่เส้นทางที่เลือกเดินโดยใช้เส้นทางแห่งความภาคภูมิใจ/หยิ่ง เป็นเส้นทางเดินที่ผิด

เมื่อความภาคภูมิใจไม่ใช่ทางออกที่ถูกต้องแล้วความถ่อมจะเป็นทางเดินที่ดีกว่าหรือไม่? ความถ่อมดูเหมือนจะไม่เป็นคำตอบในโลกของธุรกิจ การเมืองและสังคมทั่วไป แน่แน่นอน เราสามารถจะภาคภูมิใจในความถ่อมของตัวเอง จึงมีคำคมว่า “ความอ่อนน้อมถ่อมตนเปรียบเหมือนชุดชั้นใน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น แต่เป็นการที่ไม่สมควรหรือเหมาะสม ถึงกับหยาบคายได้ ถ้าเผยให้เห็น” **ทำไมความถ่อมจึงสำคัญต่อชีวิต?** คำตอบอาจทำให้คุณตกใจ เราจะต้องเรียนรู้จักถ่อมไม่ใช่เพียงเพราะเราจะต้องรู้จักที่ต่ำที่สูง หรือตำแหน่งอันควรของเรา แต่เพราะเราตกอยู่ในสภาพของคนบาปที่ไร้ค่า เราจึงต้องเรียนรู้จักความถ่อมเพื่อเราจะได้สำแดงพระลักษณะของพระเจ้าอย่างที่เราได้ถูกสร้างมาตามพระลักษณะของพระองค์ พระเจ้าทรงเป็นพระเจ้าที่ถ่อมพระองค์ ลองใคร่ครวญดูซิว่าพระเจ้าทรงเป็นพระเจ้าที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ทรงสัพพัญญูรอบรู้ที่สุด ทรงฤทธิ์เดชและอำนาจที่สุด ทรงประกอบไปด้วยคุณงามความดีที่สุด **พระเจ้าทรงเป็นที่สุดของที่สุดในทุกกรณีโดยไม่มีสิ่งใดเทียบได้** ดังนั้นจึงมีเหตุผลที่สมควรอย่างยิ่งยวดที่พระองค์จะทรงมีความภาคภูมิใจและหยิ่งในศักดิ์ศรีสูงสุด แต่เมื่อเราใคร่ครวญดูเราจะพบว่าองค์พระเยซูคริสต์พระบุตรของพระเจ้าทรงเป็นมนุษย์ที่ถ่อมที่สุด **“3 พระเยซูทรงทราบว่าเป็นพระบิดาได้**

ประทานสิ่งทั้งปวงให้อยู่ในพระหัตถ์ของพระองค์ และทรงทราบว่าพระองค์มาจากพระเจ้า และจะไปหาพระเจ้า **ดังนั้น** ⁴พระองค์ทรงลุกขึ้นจากการรับประทานอาหาร ทรงถอดฉลองพระองค์ ออกวางไว้ และทรงเอาผ้าเช็ดตัวคาดเอวของพระองค์ ⁵แล้วก็ทรงเทน้ำลงในอ่าง และทรงเอาน้ำล้างเท้าของพวกสาวก และเช็ดด้วยผ้าที่ทรงคาดเอวไว้ **นั่น** ยอห์น 13:3-5” สังเกตว่าทั้งๆที่พระองค์ทรงทราบฐานะของพระองค์ว่าทรงเป็นใคร แต่พระองค์ทรงสำแดงความถ่อมอย่างถึงที่สุด (การล้างเท้าในสมัยนั้นเป็นหน้าที่ของ คนรับใช้หรือทาส) พระเจ้าทรงมีพระลักษณะแห่งความถ่อมทั้งๆที่พระองค์ไม่มีอะไรที่จะให้ถ่อม พระองค์ไม่ดึงดูความสนใจ มาที่ตัวพระองค์เองหรือร้องป่าวประกาศคุณลักษณะที่ดีหรือความยิ่งใหญ่ของพระองค์

พระเจ้าทรงไม่ได้ทำเหมือนคุณและผม เพื่อที่จะแสดงให้คนรอบข้างตระหนักว่า นี่คือผลงานหรือคุณความดีที่ฉันทำ บ่อยครั้งที่มนุษย์ดำเนินชีวิตโดยไม่ตระหนักหรือสำนึกในพระคุณของพระเจ้าว่าชีวิตเราและโลกเราเกิดขึ้นดำเนินอยู่ต่อไปได้โดยมีความสวยงามและดีงามต่าง ๆ นั้นเพราะพระเจ้าและมาจากพระเจ้า เหมือนที่ผู้เผยพระวจนะ **อิสยาห์ (45:15)** กล่าวอุทราว่า “แท้จริงพระองค์ทรงเป็นพระเจ้าผู้ทรงซ่อนพระองค์” **พระเจ้าทรงซ่อนพระองค์** แต่พระองค์จะทรงเปิดเผยพระองค์เองต่อผู้ที่ถ่อมใจและแสวงหาพระองค์อย่างสุดจิตสุดใจ ผู้ที่เกียจคร้านจะไม่เห็นพระองค์ เพราะพระเจ้าทรงบริสุทธิ์ผู้ที่ได้รับการชำระแล้วจึงจะค้นพบพระองค์ เมื่อพระเจ้าทรงเปิดเผยพระองค์เองผ่านทาง องค์พระเยซูคริสต์ พระเยซูคริสต์ไม่ได้ร้องป่าวประกาศว่าพระองค์เป็นพระเจ้าให้คนรอบข้างมาสนใจยกย่องเทิดทูน แต่พระองค์ทรงถ่อมพระองค์ ล้างเท้าให้สาวก รักษาคนป่วย ไม่มีบ้านของตนเองและยังไปกว่านั้นทรงยอมสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน (ไม้กางเขนเป็นสัญลักษณ์ของการทรมานนักโทษ)

ความถ่อมในสายตาของคนทั่วไปไม่ได้เป็นคุณลักษณะของเทพเจ้าหรือผู้ยิ่งใหญ่ แต่พระเจ้าของคริสเตียนเป็นพระเจ้าที่ถ่อม คริสเตียนจึงสามารถเรียนรู้ว่าความถ่อมที่ถูกต้องคืออะไร และทำให้คริสเตียนเข้าใจด้วยว่าทำไมความภาคภูมิใจ/หยิ่งจึงเป็นความบาปที่นำไปสู่ความมรณา คริสเตียนจะต้องถ่อมเพราะพระเจ้าผู้สร้างทรงถ่อม ถ้าพระเจ้าทรงไม่หยิ่ง/ภาคภูมิใจแล้วคริสเตียนจะต้องการแสวงหาความภาคภูมิใจ/หยิ่งไปทำไม? **พระเจ้าทรงสร้างเรามาให้สำแดงพระลักษณะของพระองค์** ไม่ใช่ให้เราเป็นพระเจ้าที่ประกอบด้วยฤทธิ์อำนาจ (ขอบคุณพระเจ้าที่เราไม่ได้มีฤทธิ์อำนาจอันไม่จำกัด) **เราจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ** **อย่างที่เราควรจะเป็น** เมื่อเราสำแดงพระลักษณะของพระเจ้าอย่างสมบูรณ์แบบ **นี่คือเหตุผล** **ที่คริสเตียนในยุคแรก ๆ จึงสรุปว่าพระเยซูคริสต์ผู้ทรงสำแดงพระลักษณะของพระเจ้าอย่างสมบูรณ์แบบ ทรงเป็นมนุษย์แท้และพระเจ้าแท้** เพราะความภาคภูมิใจ/หยิ่ง เราจึงสำคัญตนผิด ยกตัวเองขึ้น แต่แท้ที่จริงแล้วความถ่อมต่างหากที่จะทำให้เราสำแดงพระเจ้าในชีวิตของเรา **ออกัสตินกล่าวว่า “ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง ได้เปลี่ยนทูตสวรรค์มาเป็นซาตาน ความถ่อม เปลี่ยนมนุษย์ให้เป็นทูตสวรรค์”** **ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง คือ** ความต้องการให้ผู้อื่นสังเกตสนใจ เคารพนับถือเรา **ความถ่อม** คือการที่เรามีความมั่นคงพอที่จะไม่ต้องการดึงความสนใจของผู้อื่นมาสู่ตนเอง เราสามารถให้คนอื่นเป็นตัวของตัวเอง เราปฏิเสธที่จะเข้าไปกำหนดชีวิตคนอื่น เราให้คนอื่นมีโอกาที่จะสามารถเติบโตพัฒนาสู่ความไพบูลย์ในพระคริสต์โดยที่มีหรือไม่มีเราไปด้วยก็ได้ เป็นความเต็มใจยินดีที่จะรับใช้คนอื่น สนใจคนอื่น สนใจความสำเร็จของเขา ดังตัวอย่างพระลักษณะของพระเจ้าที่สำแดงให้เราเห็น

การนมัสการพระเจ้าจะขัดแย้งต่อพระลักษณะความถ่อมของพระเจ้าหรือเปล่า?

คริสเตียนเราต้องก้มกราบนมัสการพระเจ้า และยอมจำนนต่อหน้าพระทัยของพระเจ้า แสดงว่าพระเจ้าต้องการให้เรานมัสการพระองค์เพราะพระเจ้าทรงมีความภาคภูมิใจ/หยิ่งอยู่ลึกๆเหมือนกับมนุษย์เราหรือเปล่า? **ในสดุดี 50:9-13** บอกว่า

“9เราจะไม่รับวัวผู้จากเรือนของเจ้า หรือแพะผู้จากคอกของเจ้า 10เพราะสัตว์ทุกตัวในป่าเป็นของเรา ทั้งสัตว์เลี้ยงบนภูเขาตั้งพันยอด 11เรารู้จักบรรดานกแห่งภูเขาทั้งหลาย และบรรดาสัตว์ในนาเป็นของเรา 12ถ้าเราหิว เราจะไม่บอกเจ้า เพราะพิภพและสารพัดที่อยู่ในนั้นเป็นของเรา 13เรากินเนื้อวัวผู้หรือ หรือ ต้มเลือดแพะหรือ” พระเจ้าไม่จำเป็นต้องให้มนุษย์บูชาสรรเสริญพระองค์ เพื่อส่งเสริมหรือเกื้อหนุนความสำคัญของพระองค์เอง พระเจ้าทรงมีความสมบูรณ์ในพระองค์เอง พระองค์ไม่อ้างว่างเปล่าเปลี่ยว พระลักษณะตรีเอกานุภาพของพระองค์ บ่งบอกว่าพระเจ้าไม่ได้มีลักษณะของความว่าเหวออ้างว่างเดียวดาย ดังที่คนบางคนกล่าวอ้างว่าเพราะพระเจ้าทรงเหงาไม่มีเพื่อนจึงทรงสร้างมนุษย์ขึ้น ความคิดเช่นนี้ห่างไกลจากพระลักษณะความเป็นจริงของพระเจ้าของคริสเตียน พระเจ้าไม่ได้ฟังมนุษย์หรือมีความจำเป็นต้องให้มนุษย์มานมัสการบูชาสรรเสริญพระองค์ แต่มนุษย์ต่างหากที่จะพบว่าการที่มนุษย์เรานมัสการพระเจ้านั้น แท้ที่จริงแล้วก็เพื่อประโยชน์ของมนุษย์เอง ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของพระเจ้า

การที่มนุษย์เรานมัสการอะไรบางอย่างที่ไม่ใช่ตัวเราเองนั้น เป็นประโยชน์ต่อตัวของเราเอง การที่เรานมัสการอะไรบางอย่างจะเป็นการดึงดูดความสนใจของเราออกไปจากตัวเรา ไปให้ความสนใจในสิ่งที่เรากำลังนมัสการอยู่นั้น การนมัสการเป็นก้าวแรกที่สำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะเป็นการช่วยเราที่จะหยุดหลงไหลหมกมุ่นอยู่ในตัวเอง แต่ถ้าสิ่งที่เรานมัสการนั้นต่างพร้อยมีมลทิน การนมัสการนั้นก็ไม่ได้ช่วยอะไรเรามากนัก เพราะเราจะเป็นเหมือนสิ่งที่เรานมัสการยกย่องบูชาอยู่นั้น “15รูปเคารพของบรรดาประชาชาติเป็นเงินและทองคำ เป็นหัตถกรรมของมนุษย์ 16รูปเหล่านั้นมีปาก แต่พูดไม่ได้ มีตา แต่ดูไม่ได้ 17มีหู แต่ฟังไม่ได้ ทั้งไม่มีลมหายใจในปากของรูปนั้น 18ผู้ที่ทำรูปนั้นจะเหมือนรูปเหล่านั้น เออ บรรดาผู้ที่วางใจในรูปนั้น ก็เช่นกัน” สดุดี 135:15-18

ดังนั้นเราจะต้องเลือกสิ่งที่เราจะนมัสการให้เป็นสิ่งที่ดีที่สุด สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งแน่นอนเมื่อเราใคร่ครวญดูแล้ว เราจะตระหนักว่าไม่มีอะไรดีไปกว่าการนมัสการพระเจ้าองค์เที่ยงแท้ องค์บริสุทธิ์ พระเจ้าผู้ทรงเปี่ยมด้วยพระเมตตากรุณาความเที่ยงธรรมถูกต้องและผู้ทรงถ่อมพระองค์ เมื่อเรานมัสการพระองค์ เราเพ่งความสนใจจดจ่ออยู่ที่พระเจ้าองค์นี้ เราจะพบว่าเราจะค่อยๆได้รับการเปลี่ยนแปลง และจะสำแดงพระลักษณะของพระองค์ในชีวิตของเรา อย่าให้สิ่งที่เรานมัสการเป็นอะไรที่ไม่คู่ควรต่อการนมัสการจากเราเลยครั้น คุณให้ความสนใจอะไรอยู่? คุณใช้เวลาส่วนใหญ่ของคุณไปกับอะไร? คุณพยายามเลียนแบบใครอยู่? สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่คุณกำลังนมัสการอยู่

ความภาคภูมิใจ ความถ่อม และ ชุมชน/สังคม

มีอุทาหรณ์โบราณเล่าว่าชายผู้หนึ่งได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมนรก เขาพบว่าในนรกนั้นมีโต๊ะอาหารใหญ่ซึ่งมีอาหารอันโอชะอย่างอุดมสมบูรณ์มากมาย แต่ผู้คนที่นั่งรอบโต๊ะอาหารนั้นกลับหิวโหย หงุดหงิด บึ้งตึง บรรยากาศเต็มไปด้วยความทุกข์ยาก และความโกรธเคียดแค้น เมื่อเขาพิเคราะห์ดูเขาพบว่าทุกคนที่นั่นต่างมีช้อนซึ่งมีด้ามที่ยาวมาก ยาวเกินกว่าที่จะป้อนอาหารเข้าปากตนเองได้ ถึงแม้แต่แต่ละคนจะเพียรพยายามอดทนป้อนอาหารให้ตนเองอย่างไรก็ไม่ประสบความสำเร็จ ทุกคนจึงตกอยู่ในสภาพที่ทุกข์ยาก อดอยากหิวโหย ชายคนนี้อาจทราบดีแล้วว่าสวรรค์จะเป็นอย่างไร? เขาตกใจว่าสวรรค์นั้นก็มีสภาพเหมือนกับนรกทุกประการ คือ มีโต๊ะอาหารใหญ่ มีอาหารอันโอชะวางไว้อย่างอุดมสมบูรณ์มากมาย ผู้คนที่นั่นรอบโต๊ะต่างก็มีช้อนด้ามที่ยาวมาก ยาวเกินกว่าที่จะป้อนอาหารเข้าปากตนเองได้ แต่บรรยากาศในห้องนั้นกลับมีความสุข มีเสียงหัวเราะพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน ทุกคนหน้าตาเบิกบานชื่นชมยินดี ไม่มีใครอดอยากหิวโหยสักคนเดียว เขาพบว่าที่สวรรค์

ต่างจากนรก เพราะแต่ละคนได้เรียนรู้ที่จะป้อนคนอื่น แทนที่แต่ละคนจะพยายามป้อนตนเอง เรื่องนี้ชี้ให้เราเห็นว่ามนุษย์เราถูกสร้างมาเพื่อที่จะรับใช้ซึ่งกันและกัน ไม่ใช่เพื่อให้อยู่โดดเดี่ยวเพื่อตนเองโดยมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง

มันเป็นการยากนักหนาที่เราจะรับใช้ซึ่งกันและกัน เพราะมนุษย์ที่ตกในความบาปมักจะยกตนเองเป็นจุดศูนย์กลางเอาตนเองเป็นใหญ่ เพราะความภาคภูมิใจ/หยิ่งในตนเอง เราต้องการเป็นเจ้าของ เป็นกษัตริย์เหนือชีวิตของเราเองและของคนอื่น เราไม่ยอมใคร ไม่ยอมจำนนแม้แต่กับพระเจ้า ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง แยกเราออกจากผู้อื่นทำให้เราห่างเหินกับคนรอบข้างรวมทั้งกับพระเจ้า แต่ความถ่อมทำให้เรามีความผูกพันกับคนอื่นและกับพระเจ้า ความถ่อมจะเป็นเส้นทางในการสร้างความเคารพตนเอง (self – esteem) ให้กับเราได้ดีกว่าความภาคภูมิใจ/หยิ่ง ความถ่อมมีต้นกำเนิดมาจากพระเจ้า คริสเตียนมีความมั่นคง มีความเคารพในตัวเอง เพราะคริสเตียนตระหนักว่าเราแต่ละคนถูกสร้างขึ้นมาโดยได้รับความรักและการไถ่จากพระเจ้าผู้ทรงฤทธิ์ ผู้ทรงมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง เช่นเดียวกับเด็กที่เติบโตมาโดยมีพ่อแม่ที่เลี้ยงดูเขาด้วยความรัก เด็กจะรู้ว่าไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ไม่ว่าลูกจะทำอะไรก็ตาม พ่อแม่ก็จะยังคงรักลูก ไม่ทอดทิ้งลูก ลูกสามารถพึ่งพิงพ่อแม่ได้เสมอในทุกกรณีตลอดไป เด็กคนนี้จะเติบโตมีความมั่นคงและความเคารพตนเอง ไม่โยยหาไขว่คว้าหรือพยายามพิสูจน์ตนเอง โดยการแสวงหาความสำเร็จ แสวงหาการยอมรับจากคนรอบข้าง นี่คือเคล็ดลับของการสร้างความเคารพในตัวเองของคริสเตียน คุณค่าและความเคารพตนเองของคริสเตียนไม่ได้มาจากความภาคภูมิใจ/หยิ่งในความสำเร็จหรือความดีของตน แต่มาจากการที่เราแต่ละคนยอมรับความรักที่มาจากพระเจ้า ซึ่งการที่เราจะทำได้ เราจำเป็นต้องถ่อมและยอมจำนน ยอมให้พระเจ้าครอบครองบัลลังก์ชีวิตของเรา ความถ่อมดูผิวเผินเหมือนความอ่อนแอไร้อำนาจ แต่แท้ที่จริงแล้วความถ่อมมีพลังอำนาจมหาศาล ความถ่อมสามารถสมานรอยแตกร้าว ทำให้ใจที่แข็งกร้าวอ่อนโยนลงได้และสามารถเอาชนะศัตรูได้ทุกประเภท

การมีชัยชนะเหนือ ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง

แล้วเราจะเอาชนะความบาปที่เป็นความภาคภูมิใจ/หยิ่ง และเรียนรู้จักการพัฒนาจิตใจปะอันละเอียดอ่อนแห่งความถ่อมใจได้อย่างไร? คำตอบของการมีชัยชนะเหนือความภาคภูมิใจ/หยิ่ง คือหนทางสู่ความถ่อมใจซึ่งเริ่มต้นด้วยการบ่มสร้างวิหัยในชีวิตคริสเตียนที่สำคัญสองประการ

1) การสารภาพบาป (confession) คุณจะพบว่า “การสารภาพบาป” ปรากฏอยู่ในตำราเคล็ดลับสู่ความสำเร็จในชีวิตเล่มใด ๆ ถ้าเราไม่ฝึกวินัยในการสำรวจตนเองและสารภาพความบาปของเรา เราจะคิดว่าทุกอย่างปกติดี เราจะไม่ตระหนักว่าเราได้ทำอะไรผิด เราคิดว่าไม่ได้บกพร่องอะไร แล้วในที่สุดเราก็จะเชื่อว่าเราเป็นอย่างนั้นจริงๆ ทั้งๆที่เรามีความผิด ความบกพร่องมากมาย เราก็จะหลงเข้าใจผิด ตกกลงไปในความบาปโดยคิดว่าเราดีแล้ว เรามีความภาคภูมิใจ/หยิ่งในตนเอง การสารภาพบาปไม่ใช่เวลาที่เราหลงเกลือกกลิ้งมัวเมาอยู่กับการดูถูกตัวเอง หรือโกรธเกลียดตัวเอง หรือการฉีกตนเองเป็นชิ้น ๆ เพราะการโทษตนเองเมื่อตนพลาดพลั้งไปไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องที่ตัวเองคิดเหมาไปเอง การทำเช่นนั้นไม่ใช่ความหมายที่ถูกต้องของการสารภาพบาป เราจะต้องสำรวจตัวเองอย่างถูกต้อง เรียนรู้จากสิ่งที่เราได้กระทำผิดพลาดไป ขอพระเจ้าทรงอภัยให้เรา ช่วยเปลี่ยนแปลงเรา แล้วเราก็ต้องอภัยให้ตัวเองด้วย แล้วก้าวต่อไป เราต้องตระหนักและรู้จักคุณค่าของตัวเองว่าคุณค่าความสำคัญของตัวเราไม่ได้อยู่ที่ตัวเราเอง แต่มาจากพระเจ้า รู้ว่าพระเจ้าทรงรักเราและเรามีคุณค่าในสายพระเนตรของพระองค์ การสารภาพบาปโดยสม่ำเสมอเป็นนิสัยจะช่วยให้หลุดพ้นจากหลุมพรางของความบาปแห่งความภาคภูมิใจ/หยิ่ง ปกป้องเราที่จะไม่ขึ้นครองบัลลังก์ชีวิตของเราโดยแทนที่พระเจ้าด้วยความหลงผิด

2) การรับใช้ (service) เมื่อเราพัฒนาชีวิตให้มีวินัยในการรับใช้ เราจะพบว่านิสัยของการรับใช้จะกลายเป็นลักษณะธรรมชาติในชีวิตของเรา เมื่อเรารับใช้คนอื่นซึ่งบ่อยครั้งเราจำเป็นจะต้องถ่อม เราจะพบว่าเราจะเริ่มลิ้มตัวเองและความถ่อมจะกลายเป็นลักษณะธรรมชาติของเรา การถ่อมไม่ได้หมายความว่า เราทำอะไรโดยปราศจากความคิด CS Lewis ได้สรุปว่า “ความถ่อมคือ การคิดเกี่ยวกับตัวเองน้อยลง ไม่ใช่คิดว่าตัวเองมีค่าน้อยลง (Humility is thinking less about yourself, not thinking less of yourself).” การถ่อมไม่ใช่การดูถูกตนเอง หรือการมองว่าตนเองไร้ค่า ต้อยกว่าคนอื่น หรือตายไปซะยังจะดีกว่า ความคิดประเภทนี้เป็นความสงสารตนเอง (Self – pity) ไม่ใช่ความถ่อม ความถ่อมที่ถูกต้องไม่ใช่การโกหกตัวเอง หรือปกปิดตัวตนความสามารถ ความสำเร็จ คุณลักษณะ คุณสมบัติพิเศษของตนเอง หรือการกลบเกลื่อนคุณค่าของตนเอง หรือทำให้ตนเองมีคุณค่าต่ำลง ผู้ที่ถ่อมอย่างแท้จริงจะไม่พูดว่าตัวเองถ่อมอย่างนั้นอย่างนี้ หรือพูดเกี่ยวกับตัวเองว่าตัวเองต่ำต้อยอย่างนั้นอย่างนี้ ความจริงแล้วผู้ที่พูดเรื่องความถ่อมของตัวเองตลอดเวลาไม่ได้ถ่อมจริง ผู้ที่ถ่อมไม่ใช่ผู้ที่เกลียดตนเอง แต่เป็นผู้ที่คิดถึงผู้อื่น ผู้ที่ไม่เอาแต่ตนเองเป็นหลัก เอาตนเป็นจุดศูนย์กลาง

ผู้ที่ถ่อมหมายถึงผู้ที่ยอมก้าวลงจากบัลลังก์ชีวิตของตน และยอมรับว่าตนต้องการพระเจ้า และตนมีคุณค่าในสายพระเนตรของพระเจ้าทัดเทียมกับคนอื่น ๆ ไม่เหนือคนอื่น และไม่ต้อยกว่าคนอื่น แน่หนอนเมื่อบัลลังก์ชีวิตวางลง เราจำเป็นจะต้องให้ผู้ที่คู่ควรขึ้นครองบัลลังก์นั้นแทนเรา ผู้ที่ขึ้นครองบัลลังก์จะต้องไม่ใช่มนุษย์อีกคนหนึ่ง หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเช่น ความสำเร็จ แต่จะต้องเป็นพระเจ้าพระผู้สร้างผู้ทรงสมควรครอบครองบัลลังก์ชีวิตของเรา เมื่อเราให้พระเจ้าขึ้นครองบัลลังก์ชีวิตของเรา เราจะพบการเปลี่ยนแปลง เราจะดำเนินชีวิตในมิติใหม่ มีชีวิตใหม่ที่ครบบริบูรณ์ในแผ่นดินของพระเจ้า ที่นี่เดี๋ยวนี้ และที่กำลังมาถึงอย่างบริบูรณ์

คำถามชวนคิดใคร่ครวญ

- 1) ทำไมความภาคภูมิใจ/หยิ่ง จึงจัดเป็นความบาปตัวเอกที่นำไปสู่ความมรณา?
- 2) ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง แตกต่างจาก ความเคารพตนเอง อย่างไร?
- 3) เหตุใด การสร้างคุณค่าและความเคารพตนเอง โดยความถ่อม จึงดีกว่า โดยความภาคภูมิใจ/หยิ่ง?
- 4) เหตุใดในพระคัมภีร์จึงกล่าวว่า “พระเจ้าทรงซ่อนพระองค์” ?
- 5) เหตุใดคริสเตียนจึงนมัสการพระเจ้า ?
- 6) อะไรคือเคล็ดลับของการสร้างความเคารพในตัวเองของคริสเตียน?
- 7) เราจะเอาชนะความบาปของความภาคภูมิใจ/หยิ่งได้อย่างไร?
- 8) ลองใคร่ครวญดูว่า
 - 3.1 คุณกำลังดำเนินชีวิตแบบชาวฟาริสีที่มีความหยิ่งฝ่ายวิญญาณหรือเปล่า? ชีวิตของคุณมีความบาปของความภาคภูมิใจ/หยิ่ง แอบแฝงอยู่หรือไม่?
 - 3.2 คุณกำลังสร้างความเคารพในตนเองและสร้างคุณค่าของตน โดยผ่านเส้นทางใด? ความภาคภูมิใจ/หยิ่ง หรือ ความถ่อม
 - 3.3 คุณกำลังนมัสการอะไรอยู่? ใครกำลังครองบัลลังก์ชีวิตของคุณ? ถ้าหากว่าคุณยังขึ้นครองบัลลังก์ชีวิตของคุณอยู่ จงสารภาพบาปของคุณหันกลับมาหาพระเจ้า ขอพระเจ้าทรงช่วยคุณที่จะยอมจำนนต่อพระองค์ในทุกเรื่องอย่างสิ้นเชิง และให้พระองค์ทรงครอบครองบัลลังก์ชีวิตของคุณ